

Mellanrum #75 Göteborgs Stadsmuseum 2016-05-25

Kameler i Angered och fiskar i slakthuset

- Vi lever kanske i den största förändringstiden vi varit med om sedan demokratin och industrialiseringens genomförande! säger Dan Melander, projektsamordnare för förstudien Stadslandet Göteborg på Utveckling Nordost. Han är en av talarna på kvällens Mellanrum som handlar om hur grön affärsutveckling förändrar staden.

Förstudien visar på nya möjligheter för hållbar stadsutveckling och grön affärsutveckling mellan stad och landsbygd i Göteborg. Något den fastslår är att social hållbarhet uppnås bäst när en stad låter människor som är boende på en plats bidra med sina kunskaper, till exempel när det planeras kring hur man ska bruka naturresurserna i nordöstra Göteborg.

- Det handlar om att skapa ekonomi, och hållbar ekonomi i Göteborg. Som bryter segregation och skapar livskvalitet. Nordöstra Göteborg till exempel är också Göteborg men har traditionellt setts som en baksida av staden. Det är bara havet som gäller, och skärgården. Internationellt sett är det här Göteborgs gröna skattkammare och en potentiell extra framsida som vi glömt av.

- Vi såg också att den traditionella urbaniseringen har centrerat staden. Bostadsområdena var byggda för att vi skulle sova där och så skulle vi jobba på industrierna. Förr var industrin det allt kretsade kring, i den industriella ekonomin som vi skulle bygga välfärden och folkhemmet kring. Men idag håller inte det längre. Vi måste tänka mer avancerat kring ekonomi. Och det händer i Europa nu!

- Göteborg är en helt unik stad i Europa därför att naturen och landsbygden går nästan hela vägen in till centrala stan. Där har vi tittat på vilka naturresurser vi har, vad människor har för kunskap, vilka affärsutvecklingsmöjligheter som finns, teknik, innovation och social hållbarhet.

Med hjälp av lokala utvecklingsgrupper och samverkan mellan stad och landsbygd har studien utmynnat i en strategi för ett hållbart samhälle med en ny och stark ekonomi. Strategin handlar helt enkelt om att skapa ett mer självförsörjande samhälle.

- Det här är den snabbast växande ekonomin, den har växt 260 % på sex år medan industrisektorn har växt 30 %. Plötsligt är det inget flum längre! Vi kan ta ett exempel, att Göteborgs Stad behöver 200 ton kyckling per år till kommunens måltider. Varför är inte Göteborgs Stad självförsörjande på kyckling?

eza Nágy håller på att förverkliga en vision om just ett sådant litet självförsörjande nav, där lokalsamhällets kunskap tas tillvara på och omsätts i nya arbetstillfällen, nämligen en kamelfarm i Angered. Han är på plats för att berätta mer om planerna.

- Vi vill sätta Angered på världskartan med ett kamelcenter som ligger i framkant, inte minst när det kommer till kompetens om kameldjur. De flesta vet inte så mycket om kameler, och när man pratar om det får man ofta frågor som ifall kameler ens kan bo i Sverige? Och ja, självklart kan de bo i Sverige. De bor ju i Kazakstan, Mongoliet och så vidare. De kameler som vi kommer ha i första hand, de tvåpuckliga, tål hur mycket kyla som helst.

Kamelfarmen kommer förutom själva farmen bestå av tre ytterligare delar: Ett aktivitetscentrum, med aktiviteter kring kamelerna som exempelvis kamelridning, ett produktionscentrum, med produktion och försäljning av kamelprodukter som kamelmjolk och produkter stickat av kamelull, samt ett kunskapscentrum, där all kompetens kring kameldjuren och dess djurhållning kommer finnas samlad.

- Ett annat mål vi har är att öka trivselen i Angered. Många känner till att Angered inte har så hög status trots att det är en fantastisk stadsdel! Vi behöver stärka identiteten och självkänslan hos Angeredsborna. Samhället behöver också jobba mer aktivt med integrationen och det här är ett integrationsprojekt i högsta grad. Vi är ett internationellt gäng där nio av sexton i föreningen kommer från Somalia, världens mest kamelrika land. Nästan alla våra somaliska invandrare har erfarenhet av kameler, det finns därför en massa kompetens vad gäller till exempel djurhållning. Den här kunskapen tar vi vara på genom att skapa nya arbetstillfällen på kamelcentret.

Niklas Wennberg är verksamhetsledare för Stadsjord, ett grupparbete om utveckling av staden där lokal småskalig livsmedelsproduktion står i fokus. Det startade år 2009 när de skaffade stadsgrisar som fick böka i jorden i Högsbo. Ikväll är han här för att prata om deras senaste projekt, nämligen en fiskodling i Göteborgs Slakthus. Ett urbant matcentrum i en övergiven fabrik på 2000 kvadratmeter.

- Har vi på Stadsjord inte åstadkommit mycket när vi slutar så har vi i alla fall ändrat föreställningen av vad ett urbant landskap kan vara. Idag på fiskodlingen förvandlar vi stadens avfall, bland annat insekter, till fiskmat. Vi matar alltså våra fiskar med mat som inte belastar havens ekosystem utan som kommer ifrån kvarteret.

- Det är fortfarande så att om du har odlat en 3 cm lång morot i en låda får du dit Tv4 och blir nominerad till årets fredspris, och det är ju förtjusande. Men det finns skäl att anta utmaningen att kliva vidare, ut ur lådan, och fundera på hur man ordnar upp saker och ting, skapar standard och certifiering. Och det ser vi nu också hända. Sverige utvecklar världens första standard för stadsjordbruk. Ni som inte har engagerat er, snälla gör det! Vi måste ta tag i den här frågan, den kommer inte lämna oss. Vi har en tuff livsmedelskris framför oss, driven av klimatförändringarna. Stadsjordbruk är här för att stanna. Frågan är hur man odlar i staden på ett industriellt sätt, utan att de sociala, positiva bitarna försvinner?

Fokus ligger alltså på att låta stadens invånare skaffa sig kunskap om och en närhet till matproduktionen och att hitta sätt att utnyttja utrymmen i staden som idag står outnyttjade. Tillsammans med EU:s jordbruksutskott har Stadsjord arbetat fram Refarm Europe, en strategi för att få stadsjordbruk att utvecklas i Europa så att staden växer i hållbarhet och landsbygden utanför utvecklas.

- Kring år 1940 hade vi en extrem självförsörjningsgrad, innan vi offrade växthusodlingen till förmån för monokulturellt, storskaligt jordbruk. Sverige är bäst i världen på storskalig matproduktion. Det är smaklöst, ociviliserat och läskigt. Men nu kanske vi kommit ur den värsta svackan! Under de senaste åren har det startats 100 nya mikrobryggerier. Om jag ofta är grinig, så är jag desto mer positiv och optimistisk.

- Har vi på Stadsjord inte åstadkommit mycket så har vi i alla fall ändrat föreställningen av vad ett urbant landskap kan vara. Idag på fiskodlingen förvandlar vi stadens avfall, insekter och hemmaodlade grönsaker, till fiskmat. Vi matar alltså våra fiskar med mat som inte belastar havens ekosystem utan som kommer ifrån kvarteret. Det här är nu, det här händer i Göteborg! Det är unikt.

- Det finns inget reellt motstånd mot de här utvecklingsfrågorna utan snarare ett stort ointresse. Det är väldigt svåra frågor vilket gör att myndigheter ofta passar på frågan. Det funkar inte att göra det när man ska utveckla ett intressant näringsliv. Man måste vara på och gärna avslöja sin okunskap. Vi på Stadsjord är inte experter, men vi gör något.

Efter fiket är det många ur publiken som har frågor. Diskussionen kommer dels att handla om trögheten i att få till en större grad av självförsörjning vad gäller mat, då många är oroliga att det kommer ta alldeles för lång tid att ställa om. Det pratas också dels om hur mycket går att få till i kraften av lokalt engagemang och initiativ.